

PRZEWAŻYĆ (10) *vb pf*

e jasne, a pochylone.

inf przeważyc (2). ◇ *fut 2 sg* przeważysz (1). ◇ *3 sg* przeważy (2). ◇ *praet 3 sg f* przeważyla (2). ◇ *con 3 sg f by* przeważyla (1). ◇ *3 pl m pers by* przeważyli (1). ◇ *part praet act* przeważywszy (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Przewyższyc wagą, okazać się cięższym [kogo] (6)* : Dołyć było bogóm/ lub miedzi/ álbo złotá/ Lub żelázá tyle dáć/ ile malé látá/ Swięzo przeważyc mogły dźięćięciá rodného [tj. *wagę noworodka*]/ A tym okup rodzáiu vczynić ludného *GosłCast* 45.

a. *Przechylić ramię, szalę wagi wskutek większego ciężaru (też o ważeniu grzechów na sądzie bożym) (5)* : o byś ty/ Pánie/ ná wadze położył grzechy násze/ ktoremifmy twoy gniew záłłużyli/ á mękę rozliczną/ którą vcierpiał dla nas niewinny Syn twoy/ záprawdęć/ Pánie/ táby przeważyla *LatHar* 272.

przeważyc kogo, co (4): A takechmy o Sądzi Aby fię łfobą wázili [tj. *Czart i Ksiązę mają kłaść na szale wagi dobre i złe sprawy żywota Księcia*] A tam kto kogo przewazi Iuż yako chce niech go dłazi *RejKup* aa7; Lekki narod iest człowieczy/ Niemáź tám nic coby grzechy: By ná wáę nástąpili/ Pióraby nie przeważyli. *KochPs* 89; *SkarŻyw* 413. *Cf przeważyc co czym.*

przeważyc co czym (1): [Maryja na sądzie bożym] do łędziego przyłtąpiłá/ y on zołtarz [który zmarły król nosił za życia przy sobie, lecz go nie odmawiał] ná wáę wložyla/ á ták onym zołtarzem złości onego Krolá y złe vtzynki iego przeważyla *KrowObr* 156v.

[*Wyrażenie: »ciężarem przeważyc«*: Iupiter wyciągnáwłzy wagi wyrownáne Dźierzy w ręku/ á obu różno obiecáne Szczęście pokłáda ná nich/ kogoby zbáwiłá Praca/ á śmierć ciężarem iákby przeważyla [quo vergat pondere letum XII 727] *VergKoch* 367.]

2. *Zważyć więcej niż wynosi właściwa waga, nadważyć; przén (1)* :

W przeciwstawieniu: »nie dowazyć ... przewazyć« (1): Cnotá ma łwoię miárę y wáę: złe w niey nie dowazyć/ złe też y przewazyć. *SkarKazSej* 691b.

3. *Wypoziomować, wyznaczyć poziom gruntu za pomocą synwagi (2)* : A włzáków potrzebá tego/ áby wáznik Synwáę [tj. *przrzqd do ustalania poziomu*] obracał/ káždy raz inłzym kóńcem/ á to dla tego/ áby łye nádawáło drugim kóńcem/ co piérwłzym vpuści. Włzákze to napewniełza/ przewazywłzy/ wróćze łye zás ná zad z łwoią wáę: iefli łye Wágá będzie tráfiála w té kárby iákoś piérwéy wázył: tedy iuż dobra waga. *Strum* B2v.

przewazyć co czym (1): Zrábivłzy then Vpułł [...] ták wyłoko/ iákobyś chciał mieć/ przewazyłz go Synwágą od kóńcá do drugiego kóńcá/ pátrz równoli zrábiony iest. *Strum* L3v.

4. *Osiągnąć coś ryzykując (1)* :

Przysłowie: A gdyż iuż wiele Kłiążąt y Krolewiczow kazał pościnác [król Antioch, który postanowił oddać rękę swej córki temu, kto odgadnie zagadkę]. Tedy Appollon Krol Tyrłki vsłyzáwłzy o tey krolewnie/ á o niewymowney piękności iey/ y theż o mądrości oycá/ y o iego nagłości/ pomyłł łam w łobie. Ktoż tego nie wie iże kto nie wáży [tj. *nie ryzykuje*] ten nieprzewazy. Poydę á wyłrzę co vmie. *HistRzym* 9.

Formacje współrdzenne cf WAŻYĆ.

Cf **PRZEWAŻENIE**

MPi